

Федосова Аліна Георгіївна

Національний університет «Одеська юридична академія»

аспірантка кафедри господарського права і процесу

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ПІДХІД ДО РЕГУЛЮВАННЯ ДПП ПРОТИ УКРАЇНСЬКОГО

Обрання Україною курсу на євроінтеграцію робить дослідження європейського досвіду у правовому полі дедалі актуальнішими для вітчизняних вчених. Серед нього і правове регулювання державно-приватного партнерства (ДПП) як перспективного напрямку розвитку національної економіки та такого питання в науці господарського права, що потребує додаткової уваги.

Різноманіття форм, видів і сфер використання державно-приватного партнерства перетворюють його на популярний механізм вирішення різного роду довгострокових задач в широкому діапазоні сфер діяльності у таких країнах ЄС, як Великобританія, Франція, Іспанія, Італія, Німеччина. На прикладі цих країн можна переконатися, що саме за допомогою державно-приватного партнерства вдається створити унікальні точки економічного та наукового розвитку там, де зосереджено значний науковий потенціал та людський капітал. [1, с. 196]

Значний розвиток державно-приватного партнерства у європейських країнах відбувся у 1980-х та 1990-х роках. Саме на цей період припадає лібералізація економіки у ЄС, яка й сприяла активізації залучення приватного сектору до державних проектів. Поступово, проте стрімко, таке партнерство пододало шлях від традиційних концесійних угод до універсального інституту державно-приватного партнерства, про існування якого в теперішній час можна сміливо стверджувати.

Сьогодні європейські країни лідирують як за кількісними, так і за якісними показниками реалізації проектів ДПП у світі, а отже – можуть

служувати для України цінним прикладом вдосконалення власного підходу до державно-приватного партнерства.

Виразною особливістю ДПП у ЄС є підхід до регулювання національних проектів з огляду на загальні принципи і правила створення внутрішнього ринку. Тобто, право ЄС, що застосовується до національних ДПП-проектів, є результатом розвитку основних положень установчих договорів ЄС про вільний обіг товарів і послуг на внутрішньому ринку та вільну підприємницьку діяльність на території ЄС. Договір державно-приватного партнерства у ньому визначається в рамках загального поняття «державний контракт» – як договір, укладений в письмовій формі з метою отримання фінансової вигоди між одним або декількома суб'єктами господарювання і одним або більшою кількістю державних замовників, з метою виконання робіт, поставок продукції або надання послуг. [2] Відповідно до директиви Європейського парламенту та Ради ЄС 2014/24/EU1 принципами таких договорів є: рівність, недискримінація, пропорційність та прозорість. [3]

- *Принцип рівності* гарантує, що всі кандидати на участь у ДПП-проектах підлягають однаковим умовам для подання та оцінки тендерних пропозицій. Це включає також і те, що всі кандидати в рівній мірі інформуються про предмет договору.
- *Принцип недискримінації* забороняє дискримінацію на основі національності постачальників та виробників (наприклад місцевих конкурентів за рахунок зарубіжних).
- *Принцип пропорційності* проголошує, що необхідні критерії відбору є пропорційними та відповідають цілям ДПП-проекту. Даний принцип вимагає чіткого визначення, чи є обрана міра доречною для досягнення поставленої мети, а також чи не перевищує вона того, що є необхідним для реалізації цілей конкретного проекту.

- *Принцип прозорості* полягає в оприлюдненні достатньої кількості інформації стосовно реалізації ДПП-проекту. Прозорість розглядається як концепція забезпечення відкритості та гласності на різних етапах процесу, що дає можливість слідкувати за прогресом його виконання, відповідності призначенню, законності. Принцип прозорості забезпечує здорове конкурентне середовище, а також служить як антикорупційна міра.

Порівнюючи розглянуту особливість європейського підходу до правового регулювання ДПП із вітчизняною, бачимо, що національний законодавець зосереджується на іншому підході. Законодавством України про державно-приватне партнерство принципи здійснення такого партнерства розглядаються лише оглядово, натомість значна увага приділяється саме процедурі здійснення державно-приватного партнерства, організаційно-технічним заходам тощо.

Серед принципів ДПП, закріплених в українському законодавстві, можна побачити низку принципів, співзвучними із принципами ДПП у ЄС, а саме: рівність перед законом державних і приватних партнерів; заборона будь-якої дискримінації прав державних чи приватних партнерів; визначення приватного партнера на конкурсних засадах (ст. 3 ЗУ «Про державно-приватне партнерство»). [4] Однак, у вітчизняному законі не закріплені засади пропорційності державно-приватного партнерства. Нехтування принципом пропорційності може призводити до автоматичного порушення інших фундаментальних принципів: недискримінаційності, узгодження інтересів державних і приватних партнерів та ін.

Завдяки принципу пропорційності відбувається забезпечення багатьох прав і обов'язків учасників проекту. Наприклад, відповідно до цього принципу в процесі встановлення й реалізації ДПП державний партнер має право вживати або вимагати від приватного партнера здійснення тільки тих дій, які:

- 1) призведуть до досягнення мети ДПП або до виконання зобов'язань, взятих приватним партнером;

- 2) є необхідними й пов'язані із предметом ДПП;
- 3) відповідають важливості завдань ДПП, з огляду як на цілі, так і на наслідки;
- 4) у найменшому ступені призведуть до обмежень або негативно позначатися на приватному партнері. [5, с. 100]

Використання зарубіжного досвіду може підвищити ефективність ДПП, зацікавлення у партнерстві як держави, так і приватних партнерів. Запозичення європейського підходу (з адаптацією до сучасних українських умов), зокрема, внесення принципу пропорційності до основних принципів здійснення, набуває особливої актуальності з огляду на перспективи української євроінтеграції.

На сьогодні в Україні відсутні приклади успішно реалізованих крупних ДПП-проектів. Отже, це висвітлює необхідність вдосконалення засад державно-приватного партнерства, перегляд самих принципів, на яких відбувається така взаємодія, адже саме вони відіграють ключову роль в ефективності реалізації цих проектів.

Список використаної літератури:

1. Кузнецов И. В. Зарубежный опыт государственно-частного партнерства (США, Европа, Канада) / И. В. Кузнецов // Мировая экономика и международные экономические отношения. – 2012. – № 8 (93). – С. 196-201.
2. Directive 2004/18/EC of the European Parliament and of the Council of 31 March 2004 on the coordination of procedures for the award of public works contracts, public supply contracts and public service contracts [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://eur-lex.europa.eu/legalcontent/EN/TXT/?uri=celex:32004L0018>.
3. Directive 2014/24/EU of the European Parliament and of the Council of 26 February 2014 on public procurement [Електронний ресурс]. Режим доступу: https://eurlex.europa.eu/legalcontent/EN/TXT/?uri=OJ%3AJOL_2014_094_R_0243_01.

4. Закон України «Про державно приватне партнерство» від 01.07.2010 № 2404-VI [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2404-17>
5. Наумов О. Б., Стоянова-Коваль С. С. Механізм державно приватного партнерства як інструмент стабілізації інвестиційного процесу / О. Б. Наумов, С. С. Стоянова-Коваль // Наукові записки Інституту законодавства Верховної Ради України. – 2016. – №6. – С. 98-105.